

Lucyna Monikowska

Działania plastyczne w terapii pedagogicznej

Jestem nauczycielem dyplomowanym – terapeutą pedagogicznym i oligofrenopedagogiem, specjalistą wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Od wielu lat prowadzę w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Człuchowie zajęcia indywidualne i grupowe dla dzieci i uczniów z trudnościami w nabywaniu umiejętności edukacyjnych. Trudności moich podopiecznych spowodowane są najczęściej deficytami rozwojowymi w zakresie funkcji percepcyjno-motorycznych oraz obniżonymi możliwościami poznawczymi. Aktualnie towarzyszą dzieciom i uczniom różnego rodzaju lęki, frustracje, izolacja, uzależnienia od wysokich technologii, itp., które dysharmonijnie wpływają na ich życie. Dlatego w swojej pracy jako terapeuta, szukam inspiracji do nawiązania prawidłowego i bezpiecznego kontaktu z dziećmi, które często mają problemy z nawiązaniem właściwej komunikacji. Obcowanie terapeutyczne z najmłodszymi dziećmi uświadomiło mi, że to właśnie wszelkie formy aktywności plastycznej są dobrymi łącznikami ich rozwoju w sferze biopsychospołecznej. Nadmienię, że powyższe sfery rozumiem jako:

- BIO – rozwój motoryki małej i pośrednio dużej, koordynacji ruchowo-wzrokowo-słuchowej, sprawności manualnej;
- PSYCHO – rozwój zainteresowań i zdolności poznawczych;

- SPOŁECZNE – rozwijanie kompetencji współzycia i współpracy w grupie rówieśniczej.

W swojej stałej ofercie terapii pedagogicznej – oprócz standardowych ćwiczeń wspomagających i rozwijających umiejętności w zakresie czytania, pisania i liczenia – mam ofertę czynności stricte manualno-plastycznych. Te ostatnie sprawdzają się zawsze, niezależnie od pory roku, dnia, samopoczucia i potrzeb dziecka/ucznia. Nawet najbardziej wycofany, zaburzony lub „przekorny” uczeń na propozycję wykonania pracy plastycznej podejmie wysiłek. Ćwiczenia sprawności manualnej spełniają także inne cele, bo usprawniają orientację kierunkową, organizację przestrzenną, pośrednio ćwiczą koncentrację uwagi oraz eliminują nadmierne pobudzenie ruchowe. Poza tym poprzez swoją atrakcyjną formę zajęcia manualne dodatkowo podnoszą motywację do pracy i pozytywne nastawienie do zajęć. Na przykład wielu uczniów z rozpoznaną dysleksją – oprócz zaburzeń funkcji percepcyjno-motorycznych – wykazuje również zaburzenia emocjonalne i dynamiki procesów nerwowych, dlatego wskazane jest prowadzenie zajęć manualnych, równoległe z ćwiczeniami w czytaniu i pisaniu.

Każdego roku na początku zajęć w zakresie terapii pedagogicznej, diagnozuję oraz obserwuję poczynania moich dzieci i rozpoznaję ich zainteresowania. Wiem co lubią robić, jakimi grami edukacyjnymi mogą ich zachęcić do pracy, ale też znam ich upodobania w sferze plastycznej. Jedne dzieci lubią rysować lub malować, inne lepić z plasteliny albo wycinać, a jeszcze inne tworzyć z wielu materiałów prace przestrzenne. Najważniejsze, aby wykorzystać każdy moment gotowości do współpracy, a następnie prowadzić właściwe i planowe zajęcia terapeutyczne. Ważnym elementem jest również moment, w którym prace umieszczam na tablicy i dzieci mogą pochwalić się nimi przed rodzicami, ponieważ nie zawsze ich wytwory są umieszczane w innych placówkach na widocznym miejscu. Dostrzegam wówczas zadowolenie, a ich poczucie wartości wyraźnie wzrasta – i oto między innymi chodzi w terapii pedagogicznej.

Obecnie mamy dostęp do wielu materiałów wykorzystywanych do pracy plastycznej. W sklepach dostępne są całe zestawy artykułów do kreatywnych dzieł manualnych. Pamiętajmy jednak też o „starych” spo-

sobach wykonywania sztuki dziecięcej. Tu warto przypomnieć:

- pastę do zębów wykorzystywaną do malowania krajobrazu zimowego;
- białą świecę, którą rysujemy różne kształty na białym papierze, a następnie malujemy całą powierzchnię jednolitym kolorem;
- rzeźbienie w mydle;
- samodzielne robienie pieczętek z ziemniaków;
- masę solną, która jest bezpieczna na każdym etapie rozwoju dziecka;
- zabawy z kolorowym kisiem;
- pieczenie ciasteczek, które zawsze wzbudza wiele emocji.

Zaprezentowane powyżej techniki manualne wprowadzają wśród dzieci i uczniów pewną tajemniczość, magię, zainteresowanie, przeżywanie wzruszeń, a tym samym potrzebę wypowiedzi i porozumiewania się.

Pracując w Poradni opracowałam i wdrożyłam innowację pedagogiczną „Ładne litery”, której myślą przewodnią jest rozwój zdolności manualnych i grafomotorycznych dzieci z klas 0-I. Jestem także współautorką innowacji w ramach wczesnej interwencji „Pobawmy się razem” dla dzieci z opóźnionym rozwojem psychoruchowym w wieku przedszkolnym. Ponadto współtworzyłam programy zajęć grupowych „Pobaw się z nami trudnymi słowami” dla uczniów z trudnościami w pisaniu z klas IV-VI oraz programu dla uczniów klas VII-VIII z trudnościami w pisaniu i czytaniu. Co roku w naszej Poradni prowadzone są w czasie ferii zimowych zajęcia „Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresach wolnych od nauki szkolnej”, podczas których mam możliwość wspomaganie rozwoju dzieci i uczniów poprzez różne techniki plastyczne.

Wszelka działalność artystyczna, w tym tworzenie prac plastycznych, to atrakcyjna forma zajęć, która sprawia dzieciom i uczniom wiele radości, rozwija kreatywność i empatię, zapoznaje ze światem emocji oraz inspiruje do dalszej aktywności. Zachęcam nauczycieli, aby podczas terapii pedagogicznej indywidualnej lub grupowej przeznaczyć kilka minut na ćwiczenia manualne, w trakcie których powstaną dzieła plastyczne.

Lucyna Monikowska

37 lat pracy pedagogicznej, nauczyciel dyplomowany, terapeuta pedagogiczny, oligofrenopedagog, specjalista wczesnego wspomaganie rozwoju w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Czulchowie.